

Поредният нов комсомол (или за законопроекта за създаване на монополна съсловна организация на фармацевтите)

Георги Ангелов

Проверка в деловодството на парламента показва, че за обсъждане от народните представители е внесен проект на закон за съсловната организация на магистър-фармацевтите. Историята на този законопроект е по-дълга. Първоначално той е внесен в края на 2004 година, но не е приет до края на мандата на предходното 39-то народно събрание. В момента неговите вносители отново предлагат гласуването на проекта и превръщането му в закон.

Проектозаконът предвижда създаването на Български фармацевтичен съюз, който да изпълнява ролята на съсловна организация на магистър-фармацевтите и в която задължително трябва да членуват всички фармацевти, които упражняват професията си. Мотивите за създаване на подобна организация, според вносителите, са:

”Регламентирането със закон на създаването на единна съсловна организация, която да е представителна за цялото фармацевтично съсловие от една страна ще бъде заявка за по-сериозна позиция на съсловието в съвместната им работа с останалите институции в сферата на здравеопазването и ще гарантира по-добра защита на правата и интересите на фармацевтите, а от друга страна ще се избегнат неудобствата от регистрирането на множество различни сдружения, което би довело до невъзможност решаването на редица проблеми (например квоти за участие във Висшия съвет по фармация и др.) касаещи фармацевтичната общност.“

Обосновани ли са тези мотиви?

- Създаването на единна организация, представляваща цялото съсловие, трудно може да се приеме за оправдание за приемането на закона. Причините са няколко. Първо, различните фармацевти имат различни виждания, различни интереси и по тази причина съществуването на няколко съсловни организации е по-добрият начин за представляване на техните интереси. Второ, възможно е част от фармацевтите да нямат желание да бъдат представлявани, също както много хора не гласуват на изборите. Не може да се вменява на всички фармацевти задължение да бъдат представлявани, при това само от една монополна организация. Ефектът от такова действие по никакъв начин не може да се определи като позитивен. Като потвърждение на това, някои организации на фармацевтите са създадени именно заради неефективността на първоначално възникналата съсловна организация.
- Взаимодействието между фармацевтите и останалите институции в сферата на здравеопазването не е задължително да стане по-добро при наличие на монополна организация на фармацевтите. Напротив, възможно е интересите и мненията на голяма част от фармацевтите въобще да не са представени, ако те се различават от мнението на ръководството на съюза. В същото време, липсата на конкуренция ще води по-скоро до бюрократизиране на тази структура и тя може по-скоро да действа във вреда на голяма част от членовете си.
- Като мотив се цитира неудобството от регистриране на различни сдружения, което било проблем при решаването на проблеми. Може би от бюрократична гледна точка е по-удобно да има само един съюз на фармацевтите, но това не означава, че

българските граждани ще спечелят от подобно развитие. Преди години в България имаше само една политическа партия, само един производител на хляб в съответния град, само една телевизия, само едно радио, само една телекомуникационна компания и т.н. Вероятно тогава бюрократите са били много улеснени, но всички граждани са страдали от липсата на конкуренция.

- В допълнение, пред медиите представители на една от досегашните организации на фармацевтите заявяват, че съществуването на новия съюз на фармацевтите се оправдава с получаването на право за участие в преговорите за националния рамков договор със здравната каса. Този мотив е допълнителен аргумент защо не трябва да се приема закон за съюза на фармацевтите и защо трябва да се разбие монополът на здравната каса. В момента се получава ситуация, в която липсва конкуренция и всяко съсловие се опитва да изгради монопол, чрез който да получи някакви привилегии от друг монопол /здравната каса/. А интересът на здравно осигурените лица въобще не е защитен, те просто са задължени да плащат здравните си вноски всеки месец.
- Няма единна международна практика по въпроса, нито има изискване на Европейския съюз.

Забелязваме, че мотивите за приемане на цял закон от 14 страници с 50 члена и параграфа и множество алинеи са несъстоятелни. При това, за мотивиране на закона вносителите са отделили само едно изречение. В допълнение, никъде не се коментират важни въпроси като например:

- какъв е проблемът, който се решава с този закон
- какви са възможните решения на този проблем
- какви са разходите при различните решения
- какви са ползите от решаването на съответния проблем
- каква е нетната полза от приемането на закона /ползите минус разходите/ и дали тя е положителна
- кой поема разходите по прилагане на закона

Очевидно е, че законът не е мотивиран. Вероятно една от причините за липса на мотивиране е това, че при внимателен анализ ще се окаже, че разходите от закона са значителни и законът по-скоро не трябва да се приема. Ето някои от разходите, породени от закона:

- липса на конкуренция между съсловните организации
- липса на стимули за подобряване на услугите, предоставяни на членовете
- допълнителна бариера пред навлизането в сектора
- въвеждане на практика на нов бюрократичен регистрационен режим
- разходи за членски внос
- разходи за съобразяване с правилата на съюза /който не се съобразява ще бъде наказван/
- възможност за ограничаване на конкуренцията между фармацевтите чрез въвеждане на минимални заплати, надценки, цени и пр.

- създаване и водене на регистър, ползата от който е неясна
- исторически, монополните съсловни организации /или гилдии/ винаги са били пречка пред развитието и иновациите; колкото повече такива има, толкова по-бавно се развива едно общество

Като обобщение, вносителите са предложили закон, при който не са спазени добрите практики за мотивиране; законът не решава никакъв проблем, но в същото време се създават сериозни разходи. Това е типичен пример за закон, който не трябва да се приема.